Manastirea Poiana Marului

„Din codrii Gavanelor iesim pe-ntinsoare de plaiuri, spre rasarit, pe sub «Gropile de aur» din Muntele Bisoca - Abrudul Buzaului -, lasam in urma sate, imprastiate pe vai, si locuri cu ostroave plutitoare si izvoare sarate ce-astern, pe unde trec, carari de zapada, si dupa vreo trei ceasuri de umblat tot pe locuri invalurate si pe sub franturi de dealuri descoperite, cotim la stanga si dam de mareata spintecatura a Ramnicului.

Valea se deschide ca o carte, pe malurile-i revarsate, de-o uimitoare inaltime, se-nfig gospodarii, casute rare, fanete-ngradite cu leaturi, fasioare de livezi prinse pe clinuri inguste, gata parcã sa porneasca si sa curgã toate in rapa. Aici, la capatul Bisocii, e Schitul (azi, mãnãstire - n.r.) Poiana Marului (s.n.), ascuns in mijlocul padurii ce-mbraca pana jos malul drept al Ramnicului" (AL. Vlahuta).

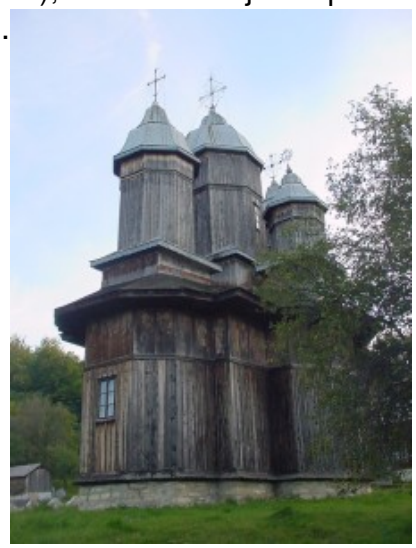

Asezata la hotarul Buzaului cu Tara Vrancei, leagan si vatra romaneasca de poveste, „picior de plai" si „gura de rai" romanesc, manastirea a avut perioade de glorie, dar si de grele incercari. Acest asezamant monahal a fost ridicat in prima jumatate a veacului al XVIII-lea (1730-1733) de „Vasile staretul, cu cheltuiala neuitatului domn Constantin Voda Mavrocordat", staret cunoscut si pretuit in lumea monahala pentru trairea vietii sihastresti, pentru implicarea in viata monahilor din marile centre monahale buzoiene de care am vorbit panã acum, pentru invataturile sale neabatute de la dreapta credintã ortodoxa. La inceput, sihastrise cu 12 monahi, „care traiau dupã randuiala Sfantului Vasile cel Mare si a Sfantului Munte, cu viatã de obste infloritoare si pilduitoare", despre care se dusese veste si despre care o insemnare de la Sfantul Munte nota ca „al doilea munte sfant se gãseste la Poiana Mãrului din Romania". Aici, de la staretul Vasile, gasit „fara prihana si neclintit in credinta pravoslvnicã..., ca nimeni pentru invatatura lui sã nu se

indoiasca" (mãrturia a trei patriarhi: al Alexandriei, al Antiohiei si al Ierusalimului, la soborul de la Bucuresti, 1749); aici, asadar, a auzit si Paisie Velicikovschi de rugãciunea lui Iisus, pe care a practicat-o, apoi, toatã viata cat a fost staret la Neamtu. „Predicator al culturii", cum il numea N. Iorga, staretul Vasile a lasat urme adanci in viata Bisericii Ortodoxe: „Rar ii este dat unei asezãri monahale ca numai in o sutã de ani sã straluceasca prin viata si activitatea vietuitorilor ei si sa lase urme atat de adanci in literatura bisericeasca, precum acest schit din Muntii Buzaului" (pr. dr. Paul Mihail, in Spiritualitate si istorie..., p.356). Acestea sunt doar doua din multele marturii care dovedesc credinta adevarata, rugaciunea neintrerupta, munca sustinutã a monahilor de la Poiana Marului pentru „a imbogati literatura bisericeasca romana ... cu creatii de pe pamantul romanesc" (aici s-au gãsit 22 de manuscrise), iar acestea erau impletite cu indeletniciri practice munca fizicã pentru asigurarea hranei obstei acestei sfinte manastiri care, asa cum spunea Pãrintele Dumitru Staniloae, „are o importanta deosebita nu numai pentru Ortodoxia romaneasca de pretutindeni, ci si pentru Ortodoxie in general".

Cum va fi arãtat schitul pe vremea ctitorului Vasile (Sfantul Vasile de la Poiana Marului, conform Tomosului Patriarhal si Sinodal de canonizare - 1995), nu se stie, fiindca toata sihastria a ars in 1771. A fost refacut intre anii 1781-1784, avand clopotnita, o biserica mare cu barne de stejar captusite cu scanduri, avand hramul „Toti sfintii" (Tuturor Sfintilor) si o bisericã mica, tot din lemn, cu hramul „Nasterea Maicii Domnului".
Viata monahala continua aici, jos, la „mareata spintecatura a Ramnicului" panã la sfarsitul veacului al XIX-lea, stingandu-se pe la 1893, asa cum marturisea schimnicul Sofronie de la Gavanu la inceput de veac XX- „canta cucu la Poiana Marului".

In 1938, se reorganizeaza ca manastire de maici, dar razboiul, apoi perioada ateist-comunista cu detestatul decret 410/1959, reduceau viata monahala a schitului la o singura persoana care a purtat de grija, pana in 1990, celor ramase acolo.

Crestinul care vine astazi la Poiana Mãrului ramane placut surprins sa gaseasca aici trei biserici si un complex manastiresc ce se dezvoltã vazand cu ochii.